

BETER VOOR NATUUR & BOER

AGF

versie 1.0 - 21 november 2023

PRINT VERSIE – AGF SCHEMA

SCOPE TEELTBEDRIJVEN

21 NOVEMBER 2023

Legenda en definities

Inkopende partij

Organisaties die een product met een Beter voor Natuur & Boer logo op de markt zetten.

Ketenpartner

Organisaties die contracten hebben met de boeren en/of telers.

Verwerker

Organisaties die de producten van een Beter voor Natuur & Boer gecertificeerde boer of teler in een eindproduct verwerken en/of verpakken.

Boer/teler

Primaire producenten van zuivel, varkens, vleeskuikens, eieren of aardappelen, groenten en fruit.

Toelichting rollen

Elke organisatie in de keten heeft een rol waarvan verwacht wordt dat er aan bepaalde vereisen wordt voldaan. Deze vereisen zijn te herkennen aan het pictogram in de kolom 'Scope' op ieder tabblad. Het kan zijn dat een organisatie tegelijkertijd meerdere rollen vervult, bijvoorbeeld de rol van Ketenpartner en Verwerker. In dat geval moet de organisatie aan de vereisten van elk van deze rollen voldoen.

Audit Resultaat	Actie Boer of Teler, Ketenpartner en/of verwerker	Certificatie status
MA: Major non-conformiteit(en)	Opstellen actieplan met corrigerende maatregelen en aanleveren objectief bewijs binnen 28 dagen na de uitgevoerde audit. Indien de auditor de effectiviteit van de corrigerende maatregel niet met documentatie kan beoordelen dan moet er binnen de 28 dagen een audit op locatie worden uitgevoerd.	Gecertificeerd na acceptatie van het bewijs van doorvoering van de corrigerende maatregel door CI. Bij niet aantoonbaar doorvoeren van de correctie, uitsluiting van levering.
MI: Minor non-conformiteiten	Opstellen actieplan met corrigerende maatregelen binnen 28 dagen na de uitgevoerde audit.	Gecertificeerd na acceptatie door auditor van de voorgestelde corrigerende maatregelen.
KO: Knock-Out	Per direct uitgesloten van levering Beter Voor producten tot nieuwe certificatie audit succesvol is afgesloten.	Niet gecertificeerd.

BETER VOOR NATUUR & BOER ADD-ON

Scope teeltbedrijf mbt Beter voor Natuur & Boer gewas

Cultivatie:

Non-covered: Vegetables / Volle grond

Non-covered: Fruits / Fruitteelt

Covered: Green houses / Bedekte teelt

Covered: Cell cultivations / Cellenteelt

Nº	Cultivatie	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
Basis / Management				
B.1		Verplichte deelname programma's / Self-assessment		
B.1.1	 	Voorafgaand aan de initiële Beter voor Natuur en Boer audit, verricht de teler een zelfbeoordeling met betrekking tot naleving van de criteria van het Beter voor Natuur & Boer schema.	De teler: Vult bij aanvang van deelname aan het programma een zelfbeoordelingsformulier in als ondersteuning van de eerste audit.	MA
B.2		Communicatie		

B.2.1	 	De teler vult jaarlijks een vragenlijst in over zijn tevredenheid met de Beter Voor Stichting en certificering.	De vragenlijst: <ul style="list-style-type: none"> • Wordt ieder jaar ingevuld. • Is anoniem. • Is online beschikbaar. 	MI
B.2.2	 	De teler vult jaarlijks de impact vragenlijst in.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Vult de vragenlijst in via een link die verstuurd wordt vanuit de ketenpartner. De impactvragenlijst wordt gebruikt om data te verkrijgen over de resultaten op het gebied van duurzaamheid vanuit Beter voor Natuur & Boer.	MI
B.3		Betrokkenheid bij de gemeenschap		
B.3.1	 	De teler levert een actieve bijdrage aan de lokale gemeenschap door minimaal één activiteit per jaar te organiseren of externe bezoekers op zijn bedrijf toe te laten. Dit is op vrijwillige basis	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Zal zelf bepalen wat mogelijk is binnen het bedrijf. Suggesties zijn onder andere: Het monitoren van de biodiversiteit in de bloeiende velden met vrijwilligers, het organiseren van een bezoekersdag, het ontvangen van groepsexcursies, oogstdagen etc. • Kan dit demonstreren met foto's, e-mails of ander bewijs van dergelijke activiteiten. 	MA
B.4		Voedselveiligheid/integriteit		

B.4.1	 	Het teeltbedrijf is GlobalG.A.P. gecertificeerd.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een geldig GlobalG.A.P. certificaat. 	MA
B.5		Transparantie/Chain of Custody		
B.5.1	 	De teler draagt zorg voor het scheiden van de Beter voor Natuur & Boer productstromen indien er ook gangbare (niet Beter voor Natuur & Boer) productstromen aanwezig zijn.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Scheidt Beter voor Natuur & Boer productstromen aan de hand van het protocol. <p>Bijlage: Protocol productscheiding op locatie Beter voor Natuur & Boer.</p>	major
B.5.2	 	De teler kan aantonen dat de Beter voor Natuur & Boer premie is ontvangen.	De teler ontvangt een duurzaamheidspremie boven op de marktprijs per eenheid product. <p>Zie Annex duurzaamheidspremie per eenheid product.</p>	
B.6		Ontwikkeling en training		

B.6.1		De teler doet jaarlijks kennis op over duurzame ontwikkelingen in de teelt.	De teler doet: <ul style="list-style-type: none">• Jaarlijks minimaal één van de ontwikkelingsmogelijkheden van de bijlage.• De kosten hiervoor declareren bij de ketenpartner.• Kan deelname tijdens de audit bewijzen door aanmeld bewijzen of certificaten. Bijlage: Overzicht goedgekeurde ontwikkelingsmogelijkheden	major
-------	---	---	--	-------

BETER VOOR NATUUR & BOER ADD-ON

Scope teeltbedrijf mbt Beter voor Natuur & Boer gewas

Cultivatie:

Non-covered: Vegetables / Volle grond

Non-covered: Fruits / Fruitteelt

Covered: Green houses / Bedekte teelt

Covered: Cell cultivations / Cellenteelt

Nº	Cultivatie	Beheerspunten	Vereisten	sanctie
Beter Voor Boer				
D.1		Goed werkgeverschap		
D.1.1	 	De teler is, bij meer dan drie medewerkers, in het bezit van een GRASP add-on.	De GRASP add-on zal: <ul style="list-style-type: none">• Het nalevingsniveau “volledige naleving” hebben voor de GRASP-add-on v1.3 , of;• Het nalevingsniveau “gecertificeerd” hebben voor de GRASP-add-on v2.0.• Vervangen mogen worden door Fair Produce of Sedex rapport indien er geen GRASP beschikbaar is. • Auditkosten kunnen bij de ketenregisseur gedeclareerd worden.	MA

D.1.2	 	De teler maakt gebruik van Stichting Normering Arbeid (SNA)- gecertificeerde uitzendbureaus of loonwerkbedrijven.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Kan geldig SNA-certificaat tonen van ieder uitzendbureau of loonwerkbedrijf dat ingehuurd wordt voor personeel (www.normeringarbeid.nl). 	MA
D.1.3.	 	De teler beschikt over een actueel en geverifieerd overzicht van de gehuisveste medewerkers.	Het overzicht zal: <ul style="list-style-type: none"> • Het aantal gehuisveste medewerkers en hun namen registreren. • Actueel en geverifieerd zijn. • Van het huidige seizoen zijn. Wanneer de Beter Voor audit buiten het seizoen plaatsvindt, dan wordt het overzicht van de vorige oogst gebruikt. <p>Dit beheerspunt is niet van toepassing als het teeltbedrijf in het bezit is van een geldig Fair Produce audit rapport.</p>	MA
D.1.4	 	De huisvesting die aan werknemers wordt aangeboden, is AKF of SNF gecertificeerd, zoals weergegeven op de website van: <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Normering Flexwonen (SNF, https://www.normeringflexwonen.nl/register) OF • Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF, https://werkgeverslijn.nl/register/) 	Indien certificering via SNF en AKF niet mogelijk is* en er wel huisvesting wordt aangeboden door de teler zal de auditor de huisvesting controleren op de volgende punten: <ul style="list-style-type: none"> * Er dient een actueel overzicht van de huisvestingslocaties aanwezig te zijn met per locatie het aantal slaapkamers en aantal personen. * Er dient een actueel overzicht aanwezig te zijn van medewerkers per huisvestingslocatie. * De verblijven dienen in voldoende staat te verkeren o.g.v. onderhoud, hygiëne, comfort en veiligheid. * In slaapkamers mogen maximaal 2 mensen slapen. 	MA

			<p>* Er is minimaal 1 toilet en douche beschikbaar per 8 personen.</p> <p>In geval van mobiele huisvesting:</p> <ul style="list-style-type: none">* Huisvesting is maximaal 4 maanden bewoond in de periode tussen 15 maart tot 15 oktober, tenzij de werkzaamheden vanwege klimatologische omstandigheden langer duren of eerder beginnen.* Toercaravans worden door maximaal 2 mensen bewoond. Tenten zijn niet toegestaan als mobiele huisvesting.* Er is een verwarmde ruimte voor eten en ontspanning beschikbaar <p>*Certificering via AKF/SNF is niet mogelijk:</p> <ol style="list-style-type: none">1. In geval van huisvesting minder dan 4 aangesloten weken per jaar.2. Indien teler zowel huisvesting biedt aan werknemers in eigen dienst + werknemers die in dienst zijn bij een uitzendbureau of payrollbedrijf. <p>Auditkosten voor bovenwettelijke certificeringen mogen gedeclareerd worden bij de ketenpartner.</p>	
--	--	--	--	--

D.1.5	 	De teler is in het bezit van een vergunning wanneer deze door de gemeente benodigd is voor het huisvesten van medewerkers.	<p>De vergunning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is geldig voor de gemeente waarin de huisvesting plaats vindt. <p>De accommodatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is in overeenstemming met de vergunning. 	MA
D.1.6	 	De teler zorgt ervoor dat de kosten van de accommodatie niet hoger zijn dan 20% van het wettelijk bruto (jeugd) minimumloon dat van toepassing is op de medewerker.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zal inzicht in de loonstroken geven zodat er kan worden gecontroleerd of de kosten van de accommodatie niet hoger zijn dan 20% van het wettelijk bruto (jeugd) minimumloon dat van toepassing is op desbetreffende medewerker. <p>Dit criterium is niet van toepassing wanneer medewerkers gecontracteerd zijn via een uitzendbureau omdat het daar is het opgenomen in de SNA-standaard (zie beheerspunt D.1.2.)</p>	MA

BETER VOOR NATUUR & BOER ADD-ON

Scope teeltbedrijf mbt Beter voor Natuur & Boer gewas

Cultivatie:

Non-covered: Vegetables / Volle grond

Non-covered: Fruits / Fruitteelt

Covered: Green houses / Bedekte teelt

Covered: Cell cultivations / Cellenteelt

Nº	Cultivatie	Beheerspunten	Vereisten	Sanctie
C.1		Biodiversiteit		
C.1.1		Nest gelegenheid		
C.1.1.1	 	De teler heeft minimaal één insectenhotel per locatie volgens de gestelde eisen.	<p>Insectenhôtels worden verstrekt door inkopende en ketenpartij.</p> <p>Nieuw te plaatsen insectenhôtels dienen te voldoen aan de volgende eisen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Gericht op het zuiden.• Op een zonnige-, windvrije locatie.• Waar mogelijk op een bloemrijke plek of binnen een straal van 60 meter van een rij bomen/struiken. <p>Voor reeds geplaatste insectenhôtels geldt:</p> <ul style="list-style-type: none">• De teler onderhoudt het insectenhotel volgens de	MI

			richtlijnen in de bijlage Onderhoudsrichtlijnen. Bijlage: Onderhoudsrichtlijnen insectenhotel	
C.1.1.2	 	De teler stelt nest- en/of verblijfsvoorzieningen voor vogels en/of vleermuizen beschikbaar volgens de gestelde eisen.	De nest- en/of verblijfsvoorzieningen: <ul style="list-style-type: none"> • Worden nieuw opgehangen • Een plek bieden aan minimaal 4 verschillende vogel- of vleermuissoorten. • In het geval van vleermuisnesten een minimale hoogte hebben van 3,5 meter. • Bij voorkeur opgehangen zijn aan een boom of bomenrij. Bijlage: Nestelen	MI
C.1.1.3		De teler zorgt voor nestel-, schuil-, en overwinteringsgelegenheid voor nuttige insecten of kleine zoogdieren op ieder perceel.	De nestel-, schuil-, en overwinteringsgelegenheid is: <ul style="list-style-type: none"> • Geschikt voor insecten zoals oorwormen, gaasvliegen, lieveheersbeestje en zoogdieren zoals egels, wezels, vleermuizen. • Aangelegd en onderhouden door bijvoorbeeld: rommelhoeken met takken, bladeren of stapels stenen, een takkenril, opgehangen bosjes met takken of tonkinstokken bundels, opgehangen zakjes met stro of buisjes, onverstoorde zandplekken voor zandbijen. Er zijn geen numerieke vereisten voor dit beheerspunt.	MI
C.1.2		Bloeiende percelen en akkerranden		

C.1.2.1		<p>De teler stelt een oppervlakte ingezaaid met meerjarig bloemenmengel beschikbaar.</p>	<p>De bloemenrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is beschikbaar voor minimaal 33% van de percelen- of 400 m² per hectare van de percelen waar voor Beter voor Natuur & Boer gewassen worden geteeld. • Heeft een minimale breedte van drie meter. • Bestaan uit een meerjarig bloemenmengsel uit de streek. • Bevindt zich langs één zijde van het perceel. • Bevindt zich aan een zijde van de waterloop bevinden indien aanwezig. • Wordt niet bemest en er wordt geen gewasbescherming op toegepast. • Hoeft niet verplicht geplaatst te worden langs percelen waar elk jaar Beter Voor producten worden verbouwd als gevolg van gewasrotatie. • In het geval van gehuurde/geleasde percelen overlegt de teler met de verhuurder waar de meerjarige rand gerealiseerd kan worden. Als dat niet mogelijk is dan mag de bloemenrand jaarlijks worden ingezaaid. • De verplichting van het minimale oppervlakte geldt tot 2.000m² per bedrijf hebben. <p>Controle op bloemenrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er dient bewijs geleverd te kunnen worden dat akkerranden voorbereid zijn als de audit in het najaar of de winter plaatsvindt. • De eerste bloeiende akkerrand dient, uiterlijk aan het einde van het voorjaar in het eerste jaar van deelname aan Beter voor Natuur en Boer ingezaaid te worden. <p>Bijlage: Bloemenranden en windhagen</p>	MA
---------	---	--	---	----

C.1.2.2		<p>De teler stelt een oppervlakte ingezaaid met meerjarig bloemenmengel beschikbaar.</p>	<p>De bloeiende rand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is een gebied van minstens 400 m2 per hectare. • Heeft een minimale breedte van drie meter. • Bestaat uit een meerjarig bloemenmengsel uit de streek. • Hoeft niet langs percelen te staan waar Beter voor Natuur & Boer gewassen worden verbouwd. • Wordt niet bemest en er wordt geen gewasbescherming worden op toegepast. • Bevindt zich langs één zijde van het perceel. • Kan ook in het gebied staan waar hagelnetten zijn bevestigd (met inbegrip van de bomen aan de kop van een rij). • De verplichting van het minimale oppervlakte geldt tot 2.000m2 per bedrijf hebben. <p>Als er onvoldoende fysieke ruimte is om een gebied van 400 m2 per hectare in te zaaien vult de teler aan met een biodiverse heg waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 meter biodiverse heg gelijk staat aan 60m2 bloemen strook (7 meter staat gelijk aan de verplichte 400m2) • De haag uit verschillende bloeiende boomsoorten bestaat voor een optimale bloeihoog. • Voor een bestaande windkering (aangelegd voor 2024 geldt: steeds als er openingen ontstaan in bestaande heggen vult de producent aan met minimaal 3 bloeiende soorten. • Bij een nieuwe windkering geldt: deze wordt opgebouwd uit minimaal 7 bloeiende soorten. <p>Controle op bloemenrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewijs kunnen leveren dat bloemenranden voorbereid zijn 	MA
---------	---	--	---	----

			<p>als de audit in het najaar of de winter plaats vindt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De eerste bloemenrand inzaaien, uiterlijk aan het einde van het najaar in het eerste jaar van deelname aan Beter voor Natuur & Boer. <p>Bijlage: Bloemranden en windhagen</p>	
C.1.2.3	 	<p>De teler stelt een oppervlakte ingezaaid met meerjarig bloemenmengel beschikbaar.</p>	<p>De bloemenrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is een gebied van 400 m2. • Bestaat uit een meerjarig bloemenmengsel uit de streek. Als de mogelijkheden hiervoor beperkt zijn, kan het oppervlak van 400 m2 worden aangevuld met inheemse, bij voorkeur bloeiende tuinplanten, zoals hoge/lage vegetatie, struiken, bomen en heggen. • Wanneer de fysieke ruimte aantoonbaar beperkt is werkt de producent samen met plaatselijke instanties om minimaal 400 m2 in te zaaien met meerjarig goedgekeurd mengsel en/of voldoet een kleiner oppervlak ook. • Als het gebied naast een waterloop wordt gebruikt voor bloeiende randen, mogen deze randen het onderhoud van de waterloop door het Waterschap niet belemmeren. • Het totaal oppervlak mag in twee delen verdeeld worden. <p>Controle op bloemenrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er dient bewijs geleverd te kunnen worden dat bloemenranden voorbereid zijn als de audit in het najaar of de winter plaatsvindt. • De eerste bloemenrand dient uiterlijk aan het einde van het voorjaar in het eerste jaar van deelname aan Beter voor Natuur & Boer ingezaaid te worden. 	MA

			Bijlage: Bloemranden en windhagen	
C.1.2.4		De teler bevordert de groei van kruiden op grasbanen.	<p>De grasbanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestaan voor 30% uit grasbanen met kruiden (spontaan opgekomen of ingezaaid) • Komen bij voorkeur in bloei door aangepast maaibeheer (niet verplicht). <p>Controle op grasbanen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een factuur van het zaaigoed of een recente foto van de kruidenrijke grasbaan kan als bewijs dienen in het geval dat de kruidenrijke grasbanen niet zichtbaar zijn op het moment van audit. 	MI
C.1.3		Preventie van lichtvervuiling		
C.1.3.1		De teler maakt gebruik van lichtafscherming en registreert dit.	Het teeltbedrijf deelt de registratie van lichtafscherming en er is een plan aanwezig om de lichtemissie te verminderen.	MI
C.2		Weerbare en gezonde bodem		
C.2.1		Minimale bodemkwaliteit		

C.2.1.1	 	De teler handhaaft een minimaal neutrale EOS-balans.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt een jaarlijkse berekening van de organische stof balans. • Handhaaft een minimaal neutrale gemiddelde EOS-balans op bedrijfsniveau. • Past een bovengrens toe voor de vereiste EOS-aanvoer van 2.500 kg/ha/jaar. Wanneer de degradatie van OS aantoonbaar hoger is dan 2.500 kg/ha/jaar is een resulterende negatieve balans ook toegestaan. • Die gebruik maakt van huur- en pachtgronden laat de bodem met een betere EOS-balans achter t.o.v. de start op dit perceel. • Dit criterium is niet van toepassing voor onbedekte, niet-grondgebonden teelt (bijv. teelt op substraat). <p>Bijlage: OS-Balans</p>	MA
C.2.1.2	 	Het teeltbedrijf handhaaft een minimaal organische stofgehalte (OS) in de bodem.	<p>Het teeltbedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handhaaft een organische stofgehalte (OS) in de bodem van minstens 2% op klei en 3% op zand: • Klei: Voor de percelen met <1,5% organische-stofgehalte in de bodem wordt naast de aanvoer van EOS om te komen tot minimaal een neutrale EOS balans extra 20% aanvullende effectieve organische stof (EOS) aangevoerd. Voor de percelen met 1,5-2% organische-stofgehalte in de bodem wordt naast de aanvoer van EOS om te komen tot minimaal een neutrale EOS balans extra 10% aanvullende effectieve organische stof (EOS) aangevoerd. • Zand: Voor de percelen met <2,5% organische-stofgehalte in de 	MA

			<p>bodem wordt naast de aanvoer van EOS om te komen tot minimaal een neutrale EOS balans extra 20% aanvullende effectieve organische stof (EOS) aangevoerd.</p> <p>Voor de percelen met 2,5-3% organische-stofgehalte in de bodem wordt naast de aanvoer van EOS om te komen tot minimaal een neutrale EOS balans extra 10% aanvullende effectieve organische stof (EOS) aangevoerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als de teler aantoonbaar de benodigde aanvullingen niet kan halen, i.v.m. de wettelijke mineralen boekhouding, moet er minimaal 5% aanvullende effectieve stof worden toegevoegd. <p>Bijlage: OS-Balans</p>	
C.2.1.3		De teler voert minimaal eens in de twee jaar of bij nieuwe aanplant (meerjarige teelt) een visuele beoordeling van de bodem uit.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voert minimaal eens in de twee jaar of bij nieuwe aanplant (meerjarige teelt) een visuele beoordeling van de bodem uit. • Voert de visuele beoordeling uit op twee verschillende percelen (een profiel van een perceel dat waarschijnlijk goed scoort en een profiel van een perceel dat naar verwachting niet zo goed zal scoren). • Registreert de fysieke conditie van de bodem tijdens de visuele beoordeling, inclusief beelden. • Schrijft een plan van aanpak na de eerste visuele beoordeling, indien verbetermogelijkheden blijken uit het profiel, om de beworteling, de structuur, de storende lagen en de zuurstoftekorten. te verbeteren. 	MA

			<ul style="list-style-type: none"> • Deze criteria zijn niet van toepassing voor onbedekte, niet-grondgebonden teelt (bijv. teelt op substraat). 	
C.2.1.4		De teler hanteert een ruime rotatie voor aardappel of voldoet aan de minimale vereisten van groenbemesting na de oogst van aardappel en/of ui.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Houdt een rotatie voor aardappel van minimaal 1:4 aan. <p>Indien niet mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij een teelt van 1:3 na de teelt van aardappel en/of ui een breed groenbemestermengsel zaaien (met minimaal 5 soorten en met minimaal 10% per soort in het mengsel). De groenbemester wordt uiterlijk eind september gezaaid en wordt pas na minimaal 5 maanden ingewerkt. OF • Bij een teelt van 1:3 na de teelt van aardappel en/of ui een rustgewas zaaien. • Houdt een registratie bij van de teeltschema's. <p>Datapunt: Registreer welke van bovenstaande opties uitgevoerd is.</p>	MA
C.2.1.5		Het teeltbedrijf beschikt over geschikte voertuigen om bodemverdichting te voorkomen.	<p>Het teeltbedrijf heeft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor landbewerking minimaal één werktuig* uitgerust met VF/IF-banden/rupsbanden of een drukwisselsysteem <p>Controleer de specificaties van werk- en voertuigen die gebruikt worden voor de landbewerking (eigen gebruik, loonwerk of huur).</p> <p>* Dit criterium is niet van toepassing voor werktuigen met <20 ton veldgewicht.</p>	MI

C.2.1.6		De teler voert een Nmin meting uit op een zand- of lössperceel.	<p>Het teeltbedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laat een Nmin meting door een hiervoor geaccrediteerd bedrijf uitvoeren. <p>Deze meting vindt plaats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op één perceel, afhankelijk van geaccrediteerde methode. • Op een diepte van 30-,60-, en 90cm. • Direct na de oogst. • Om na te gaan of er risico op nitraat uitspoeling is en dit risico te verkleinen. <p>• Dit is een 0-meting waarna komend jaar een gezamenlijk plan ter reductie van nitraat uitspoeling gemaakt kan worden.</p>	MI
C.2		Bemesting		
C.2.2.1	 	De teler deelt de bemestingsregistratie	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelt de bemestingsregistratie t.b.v. de 0-meting in 2024 met de stichting. • Registreert alle soorten gebruikte mest per teelt en gewas. 	MA
C.2.2.2	 	De teler gebruikt in de fruitteelt niet meer dan de maximale hoeveelheid korrel kunstmest.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voert maximaal 125 kg N per ha aan via korrel kunstmest • Registreert de aanvoer van kunstmest in kg. <p>• Kunstmest via fertigatie en bladbemesting tellen niet mee voor deze vereiste.</p>	MA

C.2.2.3		De teler voorkomt overbemesting door stikstofhoudende meststoffen te beheersen.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgt voor een bemestingsadvies op basis van de combinatie van perceel, hoofdteelt en voorteelt. Door bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - De bemesting aan te passen tijdens en vóór de teelt op basis van bodem- of gewasmonsters. Monsters worden minstens een keer per gewas en minstens een keer per jaar genomen, OF; - De bemesting aan te passen tijdens en vóór de teelt op basis van andere metingen (bijvoorbeeld teledetectie van chlorofyl). De gewassen worden minimaal één keer per jaar gemeten, OF; - De startgift aan te passen op basis van een Nmin bodemmonster en/of een algemeen bouwlandmonster met sporenelementen. Minstens één keer per jaar vooraf aan de teelt genomen. - Voor boomgaardfruit geldt: door de bemesting tijdens de teelt aan te passen op basis van bodem- of gewasmonsters. • Documenteert de resultaten van alle analyses. • Meet per gewas minimaal één keer per jaar, ook op uitspoeling. <p>De teler mag gebruik maken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • NitraCheck of andere instrumenten die NH4 of NO3 meten. • Teledetectie als instrument. 	MA
C.2.3		Groenbemester en rustgewassen		

C.2.3.1		De teler zaait groenbemester en/of rustgewassen.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaait 50% van het Beter voor Natuur & Boer areaal op niveau van het teeltbedrijf in met groenbemester en/of rustgewassen • Bepaald de verdeling van de groenbemester en/of rustgewassen. Daardoor kan er een andere verdeling worden gemaakt voor klei- en zandgrond. • Zaait onmiddellijk een groenbemester of een vanggewas (zonder bemesting) wanneer de oogst voor 1 oktober plaats vindt. De teler laat het gewas dan in de winter staan en past mechanische groundbewerking toe. • Maakt gebruik maken van rustgewassen, waaronder vezelgewassen (bijvoorbeeld; vlas- en hennepstro), peulvruchten (bijvoorbeeld; luzerne, erwten, tuinbonen, sojabonen), granen (bijvoorbeeld; tarwe, gerst, triticale, quinoa) en grassen. De GLB definitie voor rustgewas is hier niet van toepassing. • Mag in het najaar groenbemester gebruiken als via Boer en Bunder of bodemonderzoek kan worden aangetoond dat het bodemtype zware kleigrond is. <p>• Dit controlepunt geldt niet voor meerjarige gewassen op hetzelfde perceel (bijvoorbeeld asperges of boomgaardfruit) of voor onbedekte teelt op substraat.</p> <p>• Huurpercelen zijn <i>niet</i> uitgezonderd van deze eis.</p> <p>Bijlage: Groenbemers en rustgewassen.</p>	MA
C.2.4		Geïntegreerde gewasbescherming		

C.2.4.1		<p>De teler dient een reductieplan in voor de milieubelastingspunten of MBP bij de ketenpartner.</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registreert gewasbeschermingsmiddelen en deelt deze met de ketenpartner. • Dient jaarlijks aan het begin van het groei seizoen een reductieplan voor de milieubelastingspunten (MBP) in bij de ketenpartner, uitgaande van een rollend jaargemiddelde. • Ontvangt een overzicht van zijn milieubelastingspunten met een samenvatting van de gemiddelde score van zijn eigen teelt. • Niet verplicht zijn een reductieplan op te stellen voor de milieubelastingspunten als er aantoonbaar geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt voor de teelt van het gewas. • De ketenpartner berekent alle Milieu Belasting Punten en koppelt deze terug aan de teler <i>zoals in A 2.1</i> <p>Bijlage: Alternatieve lijst</p>	MA
---------	---	--	--	----

C.2.4.2		<p>De teler registreert alle gebruikte gewasbeschermingsmiddelen en biociden.</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registreert alle gebruikte gewasbeschermingsmiddelen en biociden inclusief een opsplitsing van teeltfase en reden van gebruik • Verstuurt de registratie jaarlijks na de teelt naar de ketenpartner. <ul style="list-style-type: none"> • Maakt een plan van aanpak om ziekten en plagen te voorkomen die leiden tot gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden bij de teelt. Hierin wordt aangegeven hoe het gebruik van middelen wordt voorkomen door: <ol style="list-style-type: none"> 1) Het uitvoeren van preventieve maatregelen (benoemen en uitvoeren) 2) Her-monitoring van de plaag/ziekte waartegen het product gebruikt zou worden, 3) Wanneer en in welke dosering het product wordt gebruikt en of het pleksgewijs kan worden toegediend om de plaag/ziekte te beheersen. <p>De ketenpartner analyseert het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen en koppelt deze terug. <i>zoals in A2.2</i></p>	MA
---------	---	---	---	----

C.2.4.3	 	De teler registreert alle gebruikte ontsmettingsmiddelen	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registreert alle gebruikte ontsmettingsmiddelen inclusief een opsplitsing van teeltfase en reden van gebruik • Verstuurt de registratie jaarlijks na de teelt naar de ketenpartner. <ul style="list-style-type: none"> • Maakt een plan van aanpak om ziekten en plagen te voorkomen die leiden tot gebruik van ontsmettingsmiddelen bij de teelt. Hierin wordt aangegeven hoe het gebruik van middelen wordt voorkomen door: <ol style="list-style-type: none"> 1) Het uitvoeren van preventieve maatregelen (benoemen en uitvoeren) 2) Her-monitoring van de plaag/ziekte waartegen het product gebruikt zou worden, 3) Wanneer en in welke dosering het product wordt gebruikt en of het pleksgewijs kan worden toegediend om de plaag/ziekte te beheersen. <p>De ketenpartner analyseert het gebruik van de ontsmettingsmiddelen en koppelt deze terug. <i>zoals in A2.3</i></p>	MA
---------	--	--	--	----

C.2.4.4		<p>De teler mag geen gewasbeschermingsmiddelen toepassen die werkzame stoffen uit de verboden lijst bevatten.</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt geen gewasbeschermingsmiddelen die verboden werkzame stoffen bevatten zoals vermeld in de bijlage: Risico- en verboden middelen. • Maakt melding voor het gebruik van middelen waar "Meldplicht" achter staat, bij de ketenpartner. • Registreert de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen. <p>• Er is een "alternatieve lijst" beschikbaar voor alternatieve gewasbeschermingsmiddelen die gebruikt kunnen worden.</p> <p>De ketenpartner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neemt onaangekondigd een willekeurig blad-/productmonster om te bevestigen dat de werkzame stoffen niet zijn gebruikt. <i>zoals in 1.1</i> <p>Bijlage: Risico- en verboden middelen</p>	MA
C.2.4.5		<p>De teler dient een reductieplan voor het gebruik van risicovolle stoffen in bij de ketenpartner</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dient bij gebruik van risicostoffen een reductieplan in voor het gebruik van stoffen met hoog risico bij de ketenpartner. • Toont in de daaropvolgende jaren van deelname aan dat de geplande reductiepercentages voor het gebruik van risicovolle stoffen zijn gerealiseerd. Indien een percentage lager is dan de streefwaarde, moet de teler dit onderbouwd hebben. <p>• Actualiseert het reductieplan jaarlijks en stuurt dit voor het teeltseizoen naar de ketenpartner.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt het format van het reductieplan dat beschikbaar 	MA

			<p>is gesteld door de ketenpartner.</p> <ul style="list-style-type: none"> • N.v.t. als er geen gewasbeschermingsmiddelen van de hoog-risicolijst gebruikt worden. <p>Bijlage: Risico- en verboden middelen</p>	
C.2.4.6		De teler zal bij de teelt van paddenstoelen, witlof en bieslook geen gebruik maken van chemische-synthetische insecticiden.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt geen gebruik van chemisch synthetische insecticiden. 	MI
C.2.4.7	 	De teler bouwt het gebruik van glyfosaat verder af.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt maximaal 1 kg werkzame stof/ha/jaar per bedrijf voor gewassen. • Gebruikt maximaal 1,25 kg werkzame stof/ha/jaar per bedrijf voor boomgaardfruit. • Gebruikt geen glyfosaat op de trottoirs, in groenbemesting (alleen mechanische grondbewerking) en na de langste dag (21 juni) tot 30 november niet meer op de zwartstrook van fruitboomgaarden. 	MA
C.2.4.8	 	De teler maakt minimaal één keer per teelt gebruik van niet-chemische onkruidbestrijding.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Past minimaal één keer per teelt niet-chemische onkruidbestrijding toe. • Gebruikt methoden zoals; de constructie van een vals zaaibed (zonder chemische verbranding); anaarden en vermalen; schoffelen; eggen; heet water; bedekken met compost. • Legt bewijsstukken vast van niet-chemische onkruidbestrijding zoals; registratie, afbeeldingen of facturen. 	MA

			<ul style="list-style-type: none"> • Bij akkerbouw geldt twee keer per teelt mits er sprake is van een rugopbouw in één keer. • Voor aardappelteelt alleen van toepassing als de rugopbouw niet in één werkgang plaatsvindt. 	
C.2.4.9		De teler maakt gebruik van een Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS) voor de volgende plagen en ziekten.	<p>Voor de volgende plagen en ziekten is een Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS) nodig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor akkerbouw- en vollegrond geteelde groenten: Phytophthora en Alternaria; Rhizoctonia; wortelvlieg; aaltjes; bladvlekkenziekte en valse meeldauw in uien en sla. • Voor boomfruit, met ondersteuning van eigen weerpaal: fruitmot en schurft. • Voor groenten en fruit onder glas: verplichte monitoring van plaaginsecten (bijvoorbeeld via vangplaten of digitale systemen ter monitoring). <p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt een BOS als ondersteunend, maar niet als leidend, instrument om informatie te winnen over de noodzaak en tijdsplanning van plantbescherming. • Gebruik maken van een goedgekeurd BOS systeem <p>Bijlage: Goedgekeurde BOS systemen</p>	MA
C.2.4.10		De teler monitort en registreert wekelijks in ieder geval één van de meest voorkomende plagen in de teelt	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan gebruik maken van vangplaten, monitoringdiensten of automatische monitoringapparatuur. • Voor open groente teelt geldt: Mag in samenwerking met omliggende teeltbedrijven, in een teeltgebied (binnen een straal van 20km) monitoren. • Akkerbouw: Monitort de plaag en gebruikt pas 	MI

			gecontroleerde chemicaliën nadat niet-chemische methoden en middelen zijn toegepast en de drempelwaarde is overschreden. <ul style="list-style-type: none"> • Bedekte teelt: Zet pas synthetische middelen in als uit het IPM protocol, monitoring en IPM toolbox blijkt dat dit noodzakelijk is. • Registreert de wekelijkse acties. 	
C.2.4.1 1		De teler past niet-chemische plaagbestrijding toe.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Fruitteelt: Gebruikt een niet-chemische plaagbestrijding tegen Europese bloedluis, fruitspintmijt en roestmijt. • Fruitteelt: Gebruikt feromoonverwarring tegen fruitmot in appels en peren. • Fruitteelt: Gebruikt bij de teelt van aardbeien een niet-chemische bestrijding tegen trips. • Akkerbouw: Gebruikt een steriele insectenbestrijdingstechniek bij de bestrijding van uien- en bonenvlieg, afhankelijk van de beschikbaarheid van steriele mannetjes of toepassen van <i>Steinernema feltiae</i> of <i>Steinernema glaseri</i> tegen uienvlieg/bonenvlieg. • Vruchtgroenten: Gebruikt een niet-chemische bestrijding voor vier van de volgende plagen: spint, trips, luis, witte vlieg, (larven van) mineervlieg, rups, mot en galmijt. • Gebruikt bij voorkeur natuurlijke vijanden. • Demonstreert het gebruik van niet-chemische ongediertebestrijding via bijvoorbeeld; facturen en registratie. • Mag in geval van nood chemische correcties toepassen. Deze beslissing dient onderbouwd te zijn op basis van beelden van de impact van de plaag, op basis van advies van een externe partij of op basis van een BOS.	MI

			Bijlage goedgekeurde BOS systemen	
C.2.4.1 2		De teler maakt gebruik van een preventieve maatregel tegen schimmels in de teelt (pythium en phytophthora).	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt een plan van aanpak voor preventieve maatregelen. • Neemt preventieve maatregelen zoals; monitoring, tijdige verwijdering van planten, tijdige vervanging van substraat of het inzetten van biologische fungiciden. 	MI
C.2.4.1 3		De teler zal nematoden beheersen met behulp van niet-chemische methoden en middelen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Beheerst nematoden met behulp van niet-chemische methoden en middelen. 	MI
C.2.4.1 4		De teler beheerst ritnaalden.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Beheerst ritnaalden met behulp van achtereenvolgens <ol style="list-style-type: none"> 1) Preventieve maatregelen en monitoring, 2) Niet-chemische methoden en middelen (bijv. Tercol) en 3) Gebruik van synthetische middelen als laatste redmiddel. • Stelt een plan van aanpak op en voert deze uit. 	MI
C.2.4.1 5		De teler maakt voor Beter Voor percelen geen gebruik van chemische bodemdesinfectie met metam-natrium.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft sinds 2016 geen gebruik gemaakt van chemische bodemdesinfectie met metam-natrium. • Niet van toepassing op recent aangekocht land. 	KO
C.2.5		Emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen		

C.2.5.1	 	De teler gebruikt alleen niet-chemische onkruidbestrijding op bestratingen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt alleen niet-chemische onkruidbestrijding op bestratingen. • Maakt geen gebruik van schoonmaakazijn en chloor op bestratingen en erfverhardingen. 	MA
C.2.5.2	 	De teler gebruikt een robuuste, goedgekeurde driftreducerende spuittechniek.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik maken van een spuittechniek met minstens 90% driftreductie • Maakt vanaf 2024, gebruik van technieken van de lijst met driftreducerende technieken (DRT), behalve de technieken die zijn geclassificeerd als driftreducerende doppen (DRD) 75% op de DRT-lijst. • Zal als gevolg 1. investeren in andere technieken of 2. gebruik maken van een loonwerker of 3. bloeiende randen creëren met een breedte van drie meter naast alle waterlopen. • DRT-lijst: https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/emissiebeheer/agrarisch/op-en-teelt/driftreducerende/ 	MA
C.2.5.3		De teler gebruikt voor alle neerwaartse bespuitingen een verplichte GPS-sectieafsluiting.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt GPS sectie afsluiting voor neerwaartse bespuitingen. 	MA

C.2.5.4		<p>De teler voorkomt erfemissie van gewasbeschermingsmiddelen.</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voert een erfemissiescan uit, stelt een verbeterplan op en voert deze uit, als op basis van de scan maatregelen getroffen moeten worden. • Laat een eerste nulmeting van de erfputmeting uitvoeren voorafgaand aan de eerste Beter Voor-audit. • Laat in 2024 een tweede nulmeting uitvoeren. • Werkt met een app voor emissieprotocollen; zoals: (https://www.farmmaps.net/nl/Apps/Applicatie/emissieprotocollen). Met behulp van deze app kunnen telers (en hun adviseurs) hulp krijgen om een nagenoeg gesloten erf en perceel te ontwikkelen en dit aan te tonen. • Voor cellenteelt: Loost geen afvalwater direct op het oppervlaktewater, ook niet als dat is toegestaan volgens de wetgeving. • Voor cellenteelt: Voert periodieke controles uit om lekkages te voorkomen zoals blijkt uit het onderhoudsschema van de GLOBALG.A.P. IFA-standaard. <p>De ketenpartner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coördineert de monsterneming van de erfputmeting. • Deelt de resultaten enkel met de teler. 	MA
---------	---	--	---	----

C.2.5.5		<p>De teler stoot geen emissies uit vanwege het correcte onderhoud van de zuiveringssystemen en de preventie van lekkages.</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toont aan dat periodieke maatregelen (volgens de standaarden van het Waterschap waar de teler zich in bevindt) worden uitgevoerd voor het voorkomen en detecteren van lekkages uit het afvoer- en bewateringssysteem. <p>Door bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wekelijkse metingen van elektrische geleidbaarheid (EC) in de afvoergoot, als de kas een afvoersysteem heeft, en/of; - Installatie van een flowalarm/bewaking van irrigatie/fertigatie systemen, en/of; - Gebruik van “KasWaterWeter,” en/of; - Installatie van een onderwater infraroodcamera in de sloot. <ul style="list-style-type: none"> • Registreert alle genomen acties. 	MA
C.2.5.6		<p>De teler bemonstert afvalwater van witlofpennen en bieslookpollen op onopgeloste stoffen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen (geldt alleen voor telers van witlof en bieslook).</p>	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bemonstert het afvalwater dat vrijkomt bij het spoelen van witlofpennen en bieslookpollen op onopgeloste stoffen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen. • Zie toolboxwater.nl voor opties. • Registreert de monsterwaarden. <p>Het afvalwater:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt niet geloosd op het oppervlaktewater als er >100 mg/l onopgeloste stoffen of >60 mg/l biochemisch zuurstofverbruik is. • Wordt tot een maximum van 300 mg/l geloosd op het vuilwaterriool. • Wordt bij waarden hoger dan de gestelde normen of wanneer er geen afvalwaterriool aanwezig is, afgevoerd via 	MA

			<p>een langzaam helofytenfilter of uitgereden worden op een perceel met een OS-gehalte van >3%.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt gezuiverd met een geschikte zuiveringstechniek bij concentraties gewasbeschermingsmiddelen >100xMTR mg/l. 	
C.2.6		Efficiënt watergebruik		
C.2.6.1	 	De teler bepaalt de benodigde waterhoeveelheid bij irrigatie door vochtmetingen of een irrigatieplanner.	<p>De vochtmetingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Worden uitgevoerd met behulp van BOS systemen zoals; bodemsensoren, tensiometingen, waterpeilingen. • Niet van toepassing op het moment direct na zaaien/planten. • De teler mag ook (gedeeld) lid zijn van watermeetdiensten in zijn regio. <p>Bijlage: Goedgekeurde BOS systemen</p>	MA
C.2.6.2	 	De teler registreert zijn waterverbruik vanuit bronnen en grondwater in de teelt.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geeft informatie met betrekking tot het watergebruik vanuit bronnen en grondwater door in de BLONK tool. <p>Dit wordt als 0-meting gebruikt voor een gezamenlijk plan naar de vermindering van watergebruik en het hergebruik van water.</p>	MI
C.2.6.3		De teler heeft een regenwateropslag van minimaal 500 kuub/ha, om regenwater op te vangen.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt vrijgesteld van deze eis wanneer dit aantoonbaar niet mogelijk is. • Is bij nieuwbouw verplicht aan deze maatregel te voldoen. 	MI

C.2.6.4		De teler recirculeert en/of zuivert het water 100% om gewasbeschermingsmiddelen niet in het oppervlakte water te laten komen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Recirculeert en/of zuivert 100% van het water. 	MI
C.2.6.5		Indien er op het teeltbedrijf water wordt gegeven anders dan ter bescherming tegen vorst of zonnebrand, wordt dat gedaan door middel van druppel irrigatie.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Past op minimaal 30% van zijn percelen waar water wordt gegeven, anders dan ter bescherming tegen vorst/zonnebrand, druppelirrigatie toepassen. • Uitzondering voor percelen met een watergift < 100m²/ha. (10mm) 	MI
C.2.6.6		De waterafgifte per beregeningsmoment is maximaal 20 mm.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Kan bij extreme weersomstandigheden aantonen waarom een hogere waterafgifte benodigd was. • Registreert de waterafgifte per beregeningsmoment. 	MI
C.2.6.7		De teler loost geen drainwater op het oppervlakte water.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Loost geen drainwater op het oppervlakte water. • Maakt bij witlof en bieslook gebruik van een gesloten drainwateropvangsysteem. • Hergebruikt het drainwater waar mogelijk als gietwater. Indien dit niet mogelijk is, wordt het drainwater geloosd op het vuilwaterriool.	MI
C.3		Verminderen van de impact op het klimaat		
C.3.1		Energie		

C.3.1.1	 	De teler reduceert de CO2-emissie footprint over het afgelopen jaar voor alle Beter Voor producten.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontvangt via de ketenpartner een link waarmee de CO2 emissie berekend kan worden en vult deze in. De footprint wordt vastgelegd in kg CO2 per ton afgeleverd Beter Voor product. • Aan de hand van de uitkomst van de tool wordt een reductieplan opgesteld. • Werkt elk jaar naar een verlaging van de CO2 footprint van het product. 	MA
C.3.1.2	 	De teler gebruikt 100% groene elektriciteit voor de productie van Beter voor Natuur & Boer gewassen.	<p>De groene energie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt gedefinieerd als elektriciteit gegenereerd door hernieuwbare energietechnieken zoals zonne-energie, windenergie, geothermische energie, biomassa en waterkracht. • Wordt gegenereerd door de teler of aangekocht worden bij derden. • Wordt bij voorkeur gekocht met Nederlandse oorsprong, anders Europees. <p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan aangekochte certificaten voor groene energie aantonen op naam van het bedrijf. • Berekent en documenteert het percentage groene energie en het productievolume op jaarbasis als de teler zelf de energie genereerd. • Zorgt, indien er een warmtekrachtkoppelinginstallatie gebruikt wordt en er aanvullende elektriciteit aanschaft wordt, dat het aangekochte deel groene elektriciteit is. • Informeert de ketenpartner informeren als er onvoldoende groene stroom beschikbaar is. 	MA

			<ul style="list-style-type: none"> • Ook van toepassing op uitbestede activiteiten, zoals de opslag van bewaarproducten. • Ook van toepassing op huur- en lease locaties. 	
C.3.1.3		De teler wekt een groeiend gedeelte van zijn elektriciteitsverbruik zelf op met behulp van zonnepanelen en/of windturbines.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wekt in 2025 tenminste 10% van het elektriciteitsverbruik zelf op met behulp van zonnepanelen en/of windturbines. • Documenteert duidelijk hoeveel elektriciteit er wordt opgewekt door zonnepanelen en/of windturbines. • Deze eis is niet van toepassing als het dak van de huurcellen aantoonbaar ongeschikt is voor het plaatsen van panelen en/of de verzekeraar dit niet dekt. 	MI
C.3.1.4	 	De teler maakt gebruik van 100% ledverlichting in gebouwen (kantoren, etc.) voor productbehandeling onder Beter voor Natuur & Boer.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van 100% ledverlichting in ruimten waar Beter voor Natuur & Boer producten worden behandeld. • In het geval van bewaarcellen geldt een ingangsdatum van 1 januari 2025. • Er is geen uitzondering voor uitbestede activiteiten of gehuurde objecten. 	MI
C.3.1.5		De teler vervangt 50% SON-T verlichting (natriumlampen) in de kassen door ledverlichting met een aangepast spectrum voor het betreffende gewas met een benutting van minstens drie mmol/watt.	<p>De teler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgt dat eind 2024 minstens 50% van alle natriumlampen zijn vervangen in de kassen met ledverlichting die een aangepast spectrum hebben voor het betreffende gewas met een benutting van minstens drie mmol/watt. • Registreert het aantal branduren van ledverlichting voor de berekening van het percentage. 	MA

			<ul style="list-style-type: none"> • Niet van toepassing als de teler geen kunstverlichting gebruikt. • Deze vereiste heeft betrekking op het gehele bedrijf waar de audit gehouden wordt. 	
C.3.1.6		De teler gebruikt frequentieomvormers op alle ventilatoren en pompen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Zorgt voor frequentieomvormers op alle ventilatoren en pompen als dit het energieverbruik vermindert. 	MI
C.3.1.7		De teler isoleert alle leidingen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Zorgt voor geïsoleerde leidingen. 	MI
C.3.1.8		De teler stelt een energiebesparingsplan op met concrete doelen voor 2, 5 en 10 jaar.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Stelt een energiebesparingsplan op met concrete doelen voor 2, 5 en 10 jaar. Met als vereisten toepassingen van Het Nieuwe Telen. 	MA
C.4		Aanvullende beheersmaatregelen (vrije keuze maatregelen)		
C.4.1	 	De teler moet aanvullende controlemaatregelen selecteren en implementeren.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Selecteert in het eerste jaar van deelname minimaal drie aanvullende beheersmaatregelen. • Kiest na het eerste jaar jaarlijks minimaal één extra aanvullende beheersmaatregel. • Mag bedrijfsspecifieke maatregelen toepassen, indien goedgekeurd door de ketenpartner. • Kan één extra beheersmaatregel per jaar voorstellen die niet op de door de ketenpartner goedgekeurde lijst staat. • Toont de implementatie van de maatregelen aan die in het voorgaande jaar van deelname zijn geselecteerd. 	MA

BETER VOOR NATUUR & BOER ADD-ON

Scope keuze maatregelen voor teeltbedrijf mbt Beter voor Natuur & Boer gewas

Cultivatie:

Non-covered: Vegetables / Volle grond

Non-covered: Fruits / Fruitteelt

Covered: Green houses / Bedekte teelt

Covered: Cell cultivations / Cellenteelt

Nº	Cultivatie	Beheerspunten	Vereisten
Beter Voor Keuzemaatregelen			
K.1		Biodiversiteit	
K.1.1		Groene elementen	
K.1.1.1	 	De teler maakt een extra bloemenrand.	De teler: <ul style="list-style-type: none">• Maakt een extra brede perceelrand met een mengsel van vaste bloeiende planten, deze rand heeft een minimale breedte van 9m, of;• Vult het aantal perceelranden/bloeiende windhagen aan ten opzichte van de verplichte maatregel in Beter Voor - Natuur, of;• Zaait een doorlopend perceel van minstens 0,5 hectare in met een inheems mengsel van vaste bloeiende planten.

K.1.1.2	 	De teler heeft of plant een rij bomen of heggen op het erf	De bomenrij: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een minimale lengte van 15 meter, dit kan verdeeld zijn in 2 x 7,5 meter. • Bevat alleen inheemse boomsoorten.
K.1.1.3	 	De teler heeft een groen, bloeiend dak.	Het dak: <ul style="list-style-type: none"> • Is groen en kan in bloei komen. • Is voor minimaal 25m² groen bedekt. De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Kan de bloei tijdens de audit aantonen aan de hand van foto's.
K.1.1.4		De teler zaait een inheems gras-kruiden mengsel in rond de kas.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maait het gras-kruidenmengsel eerst na de bloeitijd (na 1 juli) zodat de kruiden zaad kunnen zetten. • Maait voor de tweede keer in september/oktober • Het gras-kruidenmengsel wordt gemaait en afgevoerd om woekeren te voorkomen.
K.1.1.5	 	De teler maait de grasstroken tussen de gewassen het hele jaar door.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maait de grasstroken tussen de gewassen.

K.1.1.6	 	De teler plant inheemse bodembedekkende planten aan de rand van de waterbassins.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Plant inheemse bodembedekkende planten aan de rand van waterbassins.
K.1.1.7	 	De teler maakt een plan om de natuurlijke elementen van het bedrijf aan te sluiten op de natuurlijke elementen van de omgeving.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt een plan om de natuurlijke elementen van het bedrijf aan te sluiten op de natuurlijke elementen van de omgeving. • Met huur- en lease percelen maakt een plan om de natuurlijke elementen op het huurperceel aan te laten sluiten op aangrenzende percelen en sloten. • Herziet het plan jaarlijks. • Werkt het plan binnen 5 jaar uit.
K.1.1.8	 	Op het teeltbedrijf is minimaal 5% van het totale oppervlak een natuur- of landschapselement.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt op het teeltbedrijf een oppervlakte van minimaal 5% een natuur- of landschapselement.

K.1.1.9	 	De teler zorgt voor een diversiteit in gewassoorten.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft op minimum niveau 4 gewassen met een gelijk oppervlak als vergelijk. • Heeft op medium niveau 6 gewassoorten met een gelijk oppervlak als vergelijk • Heeft op hoog niveau 9 gewassen met een gelijk oppervlak als vergelijk. <p>Op het teeltbedrijf zijn per kalenderjaar minimaal 6 gewassen met een gelijk oppervlakte.</p>
K.1.2		Blauwe elementen	
K.1.2.1	 	De teler maakt gebruik van ecologische slootreiniging en aangepast maaibeheer rondom sloten.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van ecologische slootreiniging met een halfopen slootbak. • Maait het gras aan de slootkant in fasen • Laat 25% van het gras rond de slootkant jaarrond staan. <ul style="list-style-type: none"> • Als slootbeheer niet in eigen beheer wordt uitgevoerd, is een verklaring van, of een overeenkomst met het waterschap. Waarmee u kunt aantonen dat het waterschap de slootkanten in fasen maait ook acceptabel.

K.1.2.2	 	De teler legt een natuurvriendelijke oever aan.	De natuurvriendelijke oever: <ul style="list-style-type: none"> • Is minstens 100 meter lang. • Heeft een geleidelijke overgang van bodem naar sloot, waarbij minstens 1 meter van de helling onder water staat. • Heeft een horizontale hellingslengte die minstens twee keer zo lang is als de hoogte van de helling.
K.1.2.3	 	De teler legt een vijver aan.	De vijver: <ul style="list-style-type: none"> • Is minimaal 1 meter diep • Heeft een minimaal oppervlak van 25m²
K.1.3		Dekaarde voor paddenstoelen	
K.1.3.1		De teler gebruikt veenvervangers in de dekaarde voor paddenstoelen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Vervangt minstens 30-50% van het veen in dekaarde met veenvervangers.
K.2		Weerbare en gezonde bodem	
K.2.1		Preventie van bodemverdichting	
K.2.1.1	 	De teler maakt gebruik van vaste rijpaden.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van vaste rijpaden op percelen waar Beter Voor producten worden geteeld • Alle werkzaamheden worden op deze zelfde paden uitgevoerd.

K.2.1.2	 	De teler gebruikt geen of minimale grondbewerking op Beter voor percelen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Voert geen of minimale grondbewerking uit op Beter Voor percelen. • Voert alleen op de bovenste 15 cm grondbewerking uit.
K.2.1.3		De teler gebruikt groenbemester als rustgewas.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt groenbemester als rustgewas • Maait het rustgewas, of hakselt het om na 1 juli. • Strooit het product uit over gewassen als aardappel en kool.
K.2.2		Bodemkwaliteit	
K.2.2.1	 	De teler handhaaft een positieve organische stofbalans op bedrijfsniveau.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaaft een positieve organische stofbalans op het teeltbedrijf.
K.2.2.2		De teler zet een ruime rotatie in voor koolteelt	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaaft een rotatie van minimaal 1:3 voor koolteelten.
K.2.2.3		De teler zet een ruime rotatie in voor aardappelteelt.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaaft een rotatie van minimaal 1:6 voor aardappel.

K.2.2.4	 	De teler zorgt voor een optimale bemesting op het bedrijf.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Stelt samen met een adviseur en met behulp van NDICEA (https://louisbolk.nl/ndicea) een bemestingsplan op. • Neemt een Nmin monster bij aanvang van het teeltseizoen. • Bespreekt de resultaten met de adviseur, waarbij wordt beoordeeld of de resultaten in lijn van verwachting zijn. • Past waar nodig het bemestingsplan aan. • Maakt hiervoor ook gebruik van de gegevens van 3 voorgaande jaren Het advies: <ul style="list-style-type: none"> • Legt nadruk op het stikstof en koolstofmodel • Geeft ook inzicht in de fosfaatbalans.
K.2.2.5		De teler zet een ruime rotatie in voor uienteelt.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaaft een rotatie van minimaal 1:8 voor uien.
K.2.2.6	 	De teler maakt gebruik van autonome robots bij de bewerking van het land	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van autonome (= lichte) robots
K.2.2.7	 	De teler verlaagd de kunstmest gift	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Zet stikstofbindende bacteriepreparaten (bijv. Mathylobacterion symbioticum) in samen met een verlaging van de kunstmestgift, of; • Maakt gebruik van Vital Fluid

K.2.2.8		De teler maakt gebruik van drempels tussen ruggen en bedden.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt drempels tussen ruggen/bedden.
K.2.2.9		De teler plaatst infiltratiegreppels	De greppels: <ul style="list-style-type: none"> • Zijn geplaatst aan het eind van de rijen • Liggen parallel aan de sloot • Liggen dwarsop de rijen/ruggen/bedden. • Zijn begroeit met groenbemester, gras, granen of akkerrandmengsel.
K.2.3		Water	
K.2.3.1	 	De teler heeft een peilgestuurde drainage om water vast te houden.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Installeert peilgestuurde drainage om water vast te houden door de drainagehoogte van het perceel te bepalen en voorkomt hierdoor onnodige drainage van water. • Volgt een training of maakt afspraken met het waterschap over de wijze waarop het niveau optimaal geregeld kan worden op dehydratie en weglekken van nutriënten te voorkomen. <p>Van toepassing op: Bodems waar geen kleilaag is op drainagediepte (ca. -1m) en doorsijpeling op het perceel minder is dan 0,5 mm/dag.</p>
K.2.3.2	 	De teler gebruikt meer regenwater.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt minstens 70% regenwater op de volledige waterbenodigdheid.

K.2.3.3	 	De teler bepaald de irrigatie in open teelt door gebruik te maken van systemen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Irrigeert in het open veld door middel van: een berekeningsboom, druppelirrigatie, leidingsysteem met sproeidoppen en cirkel- en zwenksproeierd.
K.2.3.4	 	De teler hergebruikt het waswater op het bedrijf.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Herbruikt het waswater op het bedrijf indien er voldoende kwaliteit en volume is. • Gebruikt hiervoor een eigen was-/sorteerleiding en zuivert het water zo nodig.
K.2.3.5		De teler gebruikt een robuuste driftreducerende spuittechniek	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van een robuuste driftreducerende spuittechniek uit de DRT-lijst. • De bovenste drie opties uit de DRT lijst zijn niet voldoende
K.2.3.6	 	De teler heeft een wasplaats voor het reinigen van de spuit	De wasplaats: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een opvangpunt met een afgesloten vloer • Heeft een zuivering via bijvoorbeeld een fytobak, biofilter, heliosecc of REM-drogen.

K.2.3.7	 	De teler werkt aan onder- of bovengrondse opslag voor hemelwater.	De opslag: <ul style="list-style-type: none"> • Moet voldoende zijn voor minimaal 10% van de jaarlijkse irrigatie • Kan bestaan uit bijvoorbeeld samengestelde drainage, bassin of in een zoetwaterbel.
K.2.3.8	 	De teler gebruikt bij beregening meer regenwater.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een onder- of bovengrondse opslag voor regenwater.
K.2.3.9	 	De teler heeft een samenwerking met waterschap.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt het overleg met de waterschappen inzichtelijk door gespreksnotities te tonen en aanleg in ervan in de daarop volgende jaren. • Houdt bijvoorbeeld in overleg met de waterschappen water vast met boeren stuwen.
K.2.4		Geïntegreerde plaagbestrijding	
K.2.4.1	 	De teler gebruikt niet-chemische bestrijding voor bovengrondse ziekten en plagen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt niet-chemische bestrijding voor bovengrondse ziekten en plagen. • Aanvullend op de vereisten in het schema • Bijvoorbeeld Akkerbouw: Amistar vervangen door Serenade bij

			Rhizoctonia en de inzet van nematoden of de kevermepper tegen Colorado kevers.
K.2.4.2	 	De teler gebruikt geen chemische bestrijding tegen bodemgebonden ziekten en plagen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt geen chemische bestrijdingsmiddelen tegen bodemgebonden ziekten en plagen
K.2.4.3	 	De teler past geen chemische gewasbeschermingsmiddelen tegen ten minste twee categorieën.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Past geen chemische gewasbeschermingsmiddelen tegen ten minste twee categorieën • Uit de categorieën: fungiciden, herbiciden en insecticiden. • Gebruikt bijvoorbeeld alleen chemische insecticiden.
K.2.5		Precisielandbouw	
K.2.5.1	 	De teler maakt gebruik van precisie-bemesting	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Past precisie-bemesting toe door bemesting te baseren op een bodemscan. • Past de bodemscan toe op locatie specifieke basis. • Bijvoorbeeld het verspreiden van compost en kalk op basis van een bodemscan.

K.2.5.2	 	De teler maakt gebruik van precisie-gewasbescherming.	De teler past precisie gewasbescherming toe door: <ul style="list-style-type: none"> • Secties uit te sluiten • Sensor bestuurd, locatie specifieke en locatie per locatie toepassingen.
K.2.5.3	 	De teler maakt gebruik van precisie-irrigatie.	De teler past precisie irrigatie toe door: <ul style="list-style-type: none"> • Watergift met minimale overlapping en optimale irrigatie binnen een perceel toe te passen. • Bijvoorbeeld met behulp van Raindancer of een soortgelijke app
K.3		Verminderen van de impact op het klimaat	
K.3.1		Energie besparen	
K.3.1.1	 	De teler genereert minstens 50% van de totale energiebehoefte met behulp van zonnepanelen, een kleine windmolen of een windturbine.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Genereert minstens 50% van de totale energiebehoefte met behulp van zonnepanelen, een kleine windmolen of een windturbine.

K.3.1.2	 	De teler maakt gebruik van een energie-efficiënt koel- of opslagsysteem:	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van een energie-efficiënt koel- of opslagsysteem. Door bijvoorbeeld: Warmte/koude opslag, warmtepomp, warmte terugwinning of koelen met een condensor-sensor-drukregeling.
K. 3.1.3		De teler maakt gebruik van CO2 van derden in de kassen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van CO 2 van derden in kassen.
K.3.1.4		De teler maakt gebruik van restwarmte van de industrie in de kas.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van industriële restwarmte in de kas.
K.3.1.5		De teler doet aan ontvochtiging met latente warmteterugwinning in de kas.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt ontvochtiging met latende warmteterugwinning in de kas.
K.3.1.6		De teler plaatst een tweede (of derde) energiescherm in de kas.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Plaatst een tweede of derde energiescherm in de kas.
K.3.1.7		De teler heeft een energie -efficiënt klimaatsysteem in de cellenteelt	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een energie-efficiënt klimaatsysteem in de cellenteelt door bijvoorbeeld: beheersing van vochttekort, zuurstof gecorrigeerde

			max. CO2 limiet, inblaasvochtregeling of warmte-, vocht-, CO2 meetsysteem.
K.3.1.8		De teler heeft energie-efficiënte verwarmingsketels in de cellenteelt.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een energie-efficiënte verwarmingsketels in de cellenteelt: • Hoog rendement of HR-cascade
K.3.1.9		De teler heeft een energie-efficiënte koeling in de cellenteelt.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een energie efficiënte koeling in de cellenteelt met grondwater of bedkoeling.
K.3.1.10		De teler maakt gebruik van timers om de behoefte aan licht te regelen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van timers om de behoefte aan licht te regelen waar licht nodig is. <p>Bijvoorbeeld voor exotische paddenstoelen.</p>
K.3.1.11		De teler gebruikt schermen tegen uitstraling.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt schermen tegen uitstraling om gewas actief te houden en energie te besparen. • Doet dit aan de hand van een netto stralingsmeter in de kas. <p>Vruchtgroenten telers zijn uitgezonderd voor deze keuzemaatregel omdat dit voor hen verplicht is.</p>
K.3.1.12		De teler teelt op basis van temperatuur/lichtverhouding.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Teelt op basis van een temperatuur/lichtverhouding

K.3.1.13		De teler maakt gebruik van een gewascondensatiemodule.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van een gewascondensatiemodule om de teler te waarschuwen in te grijpen als er risico op gewascondensatie optreedt.
K.3.1.14		De teler maakt gebruik van past cursus Het Nieuwe Telen toe.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van meetboxen op gewasniveau en boven het scherm. • Gebruikt een straling- (lieft PAR) en pyrgeo- meter boven het dak om uitstraling te bepalen. • Gebruikt een vochtmeter voor de buitenlucht, boven het scherm en op plantniveau.
K.3.2		Vorbereiding klimaatneutraal telen	
K.3.2.1	 	De teler elektrificeert bedrijfsmatige voertuigen en apparatuur.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Elektrificeert bedrijfsmatige voertuigen en apparatuur. • Doet dit in combinatie met het genereren van eigen wind-of zonne-energie.
K.3.2.2	 	De teler heeft een constructie van geothermische energiecentrales	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een constructie van geometrische energiecentrales.

K.3.2.3	 	De teler stapt over naar een verwarmingssysteem met lage temperatuur.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Stapt over naar een verwarmingssysteem met lage temperatuur. • Doet dit in combinatie met een warmte/koude opslag. Warmtepomp en of gebruik van industriële restwarmte.
K.3.2.4	 	De teler heeft tractoren die rijden op groene waterstof.	Tractoren: <ul style="list-style-type: none"> • Rijden op groene waterstof.
K.4		Overige maatregelen	
K.4.1		De teler herwaardeert de organische reststroom producent herwaardeert de organische reststroom. 100% van de afvalstoffen van paddenstoelenteelt wordt als hernieuwbare grondstof gebruikt	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Herwaardeert de organische reststroom. • Zal 100% van de afvalstoffen van de paddenstoelenteelt als hernieuwbare stof hergebruiken. • Vanaf 2025 verplicht voor paddenstoelenteelt
K.4.2	 	De teler experimenteert met andere duurzame grondstoffen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Experimenteert met andere duurzame grondstoffen.

K.4.3		De teler onderzoekt mogelijkheden ter vervanging van turf en veen.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Doet onderzoek naar mogelijkheden ter vervanging van turf en veen. • Vraagt voor de CO2 uitstoot van substraten een LCA berekening op (bijvoorbeeld via Blonk). • Wijst enkele bedrijven aan waar testen kunnen worden uitgevoerd.
K.4.4	 	De teler doet mee aan de ECO-regeling.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Doet mee aan de ECO-regeling • Heeft hiervoor minimaal het aantal punten voor brons behaald.
K.4.5		De teelt van exotische paddenstoelen is volledig circulair	Het teeltbedrijf: <ul style="list-style-type: none"> • Zorgt dat de teelt van exotische paddenstoelen volledig circulair is.
K.4.7		De teler zoekt samen met de ketenpartner naar nieuwe soorten duurzaam substraat.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoekt in samenwerking met de ketenpartner duurzamere vormen van substraat. • Maakt aan de hand hiervan een plan om ongewenste versies uit te faseren.
K.4.8		De teler werkt aan een wijze om minder aan afval in hulpproducten tijdens de teelt te produceren.	De teler: <ul style="list-style-type: none"> • Werkt aan een wijze om minder teeltafval te produceren zoals bijvoorbeeld plastic of elastiek.

K.4.9		De teler herwaardeerd reststromen van oud plantmateriaal.	De teler: <ul style="list-style-type: none">• Herwaardeerd reststromen van oud plantmateriaal.
-------	---	---	--

Annex – premie per eenheid

BV SUB CATEGORIE	KG/ST	tarief per KG/ST v.2.0
AARDAPPEL	KG	€ 0.055
AARDBEI BELICHT	KG	€ 0.059
AARDBEI ONBELICHT	KG	€ 0.047
AARDBEI STELLINGEN	KG	€ 0.085
AARDBEI VOLLE GROND	KG	€ 0.169
ANDIJVIE	KG	€ 0.081
ASPERGE	KG	€ 0.223
AUBERGINE	ST	€ 0.009
BABY LEAF	KG	€ 0.171
BABY LEAF	KG	€ 0.283
BASILICUM WATERTEELT	KG	€ 0.431
BASILICUM	KG	€ 0.431
BATAVIA SLA	KG	€ 0.113
BLAUWE BES	KG	€ 0.341
BLEEKSELDERIJ	ST	€ 0.051
BLOEMKOOL	ST	€ 0.113
BLOEMKOOL KLEIN	ST	€ 0.091
BLOEMKOOL MINI	ST	€ 0.075
BOERENKOOL	KG	€ 0.113
BOSPEEN KG	KG	€ 0.050
BOSPEEN ST	ST	€ 0.057
BOSPEEN	ST	€ 0.057
BOTERSLA	KG	€ 0.113
BRAAM BELICHT	KG	€ 0.065
BRAAM FRUIT BUITEN	KG	€ 0.088

BRAAM ONBELICHT	KG	€ 0.064
BRAAM	KG	€ 0.064
BROCCOLI	KG	€ 0.226
BUNDELZWAM	KG	€ 0.153
CAVOLO	KG	€ 0.226
CHAMPIGNONS WIT	KG	€ 0.006
CHINESE KOOL AH	ST	€ 0.054
CHINESE KOOL VZ	KG	€ 0.063
CONFERENCE	KG	€ 0.121
COURGETTE ONBELICHT	ST	€ 0.006
COURGETTE VOLLE GROND	ST	€ 0.013
COURGETTE	ST	€ 0.013
COX	KG	€ 0.169
DELCORF	KG	€ 0.135
DOYENNE DU	KG	€ 0.178
EIKENBLADSLA	KG	€ 0.113
ELSTAR	KG	€ 0.097
EXPEDITION	KG	€ 0.113
FRAMBOOS BEDEKT ONBELICHT	KG	€ 0.093
FRAMBOOS BUITEN	KG	€ 0.123
FRAMBOOS	KG	€ 0.123
GIESER	KG	€ 0.169
GOUDREINETTE	KG	€ 0.103
IJSBERGSLA	ST	€ 0.033
JONAGOLD	KG	€ 0.064
JUNAMI	KG	€ 0.121
KASTANJECHAMPIGNONS	KG	€ 0.007

KERS	KG	€ 0.271
KNOFLOOK	KG	€ 0.189
KNOLSELDERIJ	KG	€ 0.031
KOMKOMMER BELICHT	ST	€ 0.002
KOMKOMMER ONBELICHT	ST	€ 0.003
KOMKOMMER SNACK BELICHT	KG	€ 0.014
KOMKOMMER SNACK ONBELICHT	KG	€ 0.015
KONINGOESTERZWAM	KG	€ 0.034
KOOLRABI	ST	€ 0.023
KROPSLA	ST	€ 0.051
KRULPETERSELIE	KG	€ 0.189
LENTEUI	KG	€ 0.032
LITTLE GEM	ST	€ 0.028
MAIS	ST	€ 0.057
MUSKAATPOMPOEN	KG	€ 0.091
OESTERZWAM	KG	€ 0.034
PAKSOI BEDEKTE TEELT	ST	€ 0.032
PAKSOI VOLLE GROND	ST	€ 0.057
PAKSOI	ST	€ 0.057
PAPRIKA GROEN	KG	€ 0.015
PAPRIKA ROOD/GEEL	KG	€ 0.017
PAPRIKA SNACK	KG	€ 0.029
PASTINAAK	KG	€ 0.075
PEPER	KG	€ 0.034
POSTELEIN	KG	€ 0.342
PREI KORT AH	KG	€ 0.019
PREI LANG VZ	KG	€ 0.035

PREI VERSPAKKET	KG	€ 0.151
PRUIM	KG	€ 0.226
RAAPSTEEEL	KG	€ 0.342
RABARBER	KG	€ 0.078
RADICCHIO	KG	€ 0.113
RADIJS AH	ST	€ 0.004
RADIJS VZ	KG	€ 0.024
RADIJS	KG	€ 0.024
RETTICH	KG	€ 0.075
RODE BES	KG	€ 0.307
RODE KOOL	KG	€ 0.032
ROMAINE SLA	ST	€ 0.045
ROYAL	KG	€ 0.097
RUCOLA	KG	€ 0.283
SHANGHAI PAKSOI	ST	€ 0.026
SHIITAKE	KG	€ 0.021
SJALOT	KG	€ 0.050
SNIJBOON	KG	€ 0.126
SNIJSELDERIJ	KG	€ 0.113
SPERZIEBOON	KG	€ 0.201
SPINAZIE	KG	€ 0.226
SPITSKOOL	KG	€ 0.041
SPRANK	KG	€ 0.094
SPRUIT	KG	€ 0.162
SPRUIT GESCHOOND	KG	€ 0.162
TOMAAT CHERRY BELICHT	KG	€ 0.014
TOMAAT CHERRY ONBELICHT	KG	€ 0.011

TOMAAT SNOEP BELICHT	KG	€ 0.014
TOMAAT SNOEP ONBELICHT	KG	€ 0.015
TOMAAT TROS/LOS/VLEES BELICHT	KG	€ 0.008
TOMAAT TROS/LOS/VLEES ONBELICHT	KG	€ 0.008
UI GEEL PLANT	KG	€ 0.034
UI GEEL ZAAI	KG	€ 0.029
UI ROOD PLANT	KG	€ 0.046
UI ROOD ZAAI	KG	€ 0.036
VENKEL	ST	€ 0.038
WASPEEN	KG	€ 0.038
WINTERPEEN BEWAAR	KG	€ 0.025
WINTERPEEN PER STUK	ST	€ 0.005
WINTERPEEN VROEG	KG	€ 0.054
WITLOF	KG	€ 0.023
WITLOF SCHAAL	ST	€ 0.003
WITTE KOOL	KG	€ 0.032
ZOETE PUNT PAPRIKA	ST	€ 0.006
BIET	KG	€ 0.045
PLATTE PETERSELIE	KG	€ 0.453
TIJM	KG	€ 0.453
ITALIAANSE KRUIDEN	KG	€ 0.453
OREGANO	KG	€ 0.453
ROZEMARIJN	KG	€ 0.453
SALIE	KG	€ 0.453
DRAGON	KG	€ 0.453
KERVEL	KG	€ 0.453
BIESLOOK	KG	€ 0.257

DILLE BEDEKTE TEELT	KG	€ 1.026
KORIANDER BEDEKTE TEELT	KG	€ 1.026
MUNT BEDEKTE TEELT	KG	€ 1.026
DILLE VOLLE GROND	KG	€ 0.453
KORIANDER VOLLE GROND	KG	€ 0.453
MUNT VOLLE GROND	KG	€ 0.453
DILLE	KG	€ 0.570
KORIANDER	KG	€ 0.520
MUNT	KG	€ 0.580